

המכון לבטיחות במשפט הפלילי: דוח לסיכום שנות הפעילות תשפ"ד-תשפ"ה (2024 - 2025)

שלום רב,

הרשעת חפים מפשע היא העוול הגדול ביותר שמדינה ליברלית גורמת לאזרחיה באופן שיטתי. המכון לבטיחות במשפט הפלילי, שהוקם בחסות המכללה האקדמית גליל מערבי, פועל להקטנת סכנה זו באופן שיטתי, תוך יצירת מנגנונים של בטיחות מפני הרשעות שווא. בנוסף למניעת הרשעת חפים מפשע, המכון פועל לשיפור מערכת המשפט במטרה להפוך אותה ליעילה ולמדויקת יותר באכיפת החוק הפלילי. המכון מפתח שיטות עבודה בטיחותיות במשפט הפלילי עבור כל המשתתפים במערכת המשפט הפלילי: חוקרי משטרה, מומחים, תובעים, סניגורים ושופטים.

הדוח הנוכחי הוא הדוח המסכם השני של פעילות המכון, והוא מתייחס בעיקר לפעילות בשנים תשפ"ד-תשפ"ה, 2024-2025. הדוח מפרט את מטרות המכון ואת דרכי פעולתו; מציג הסבר תמציתי בנושא הבטיחות במשפט הפלילי; כולל קישורים למאמרים ולספרים בתחום; מתאר את הרכבו ודרך פעולתו של "צוות הבטיחות במשפט הפלילי"; ומסכם שמונה אירועי בטיחות נוספים שנדונו על ידי "צוות הבטיחות במשפט הפלילי" בשנים תשפ"ד-תשפ"ה.

האירועים שנדונו בדוח עוסקים, בין היתר, בסכנות הכרוכות בהרשעה על בסיס ראיה מרכזית יחידה; בזיהוי מוטעה על ידי שוטרים ועדי ראיה; בפגיעה עצמית מבוזבזת ועדות שקר של מתלוננת; במחדלי חקירה ובהימנעות מאיסוף ראיות מזכות; בהסתרת חומרי חקירה; בשימוש יתר במעצר; ובאחריות המערכתית הנדרשת במקרים של כשלים חמורים. כדרכו של צוות הבטיחות, הדיונים לא נועדו להטיל אשמה או אחריות אישית, אלא להפיק לקחים, לזהות סיכונים מערכתיים ולהציע מנגנוני בטיחות שיצמצמו את הסיכון להרשעות שווא ולפגיעות בלתי מוצדקות בחשודים ובנאשמים.

בדוח מובא גם ניתוח של שמונת אירועי הבטיחות שנדונו בתקופת הדוח הקודם, תוך הכללה והצעת כללי בטיחות. בין ההמלצות המרכזיות החוזרות בדוח: קביעת כלל שלפיו אין להרשיע אדם על סמך ראיה מרכזית אחת ויחידה; חיזוק החובה לחפש גם ראיות מזכות ולא רק ראיות מפלילות; שיפור נהלי הזיהוי ומסדרי הזיהוי; הגברת המודעות ל"ראיית מנהרה" ולהטיות קוגניטיביות; תחקור שיטתי של זיכויים ושל כמעט-תאונות; והקמת מכון לאומי לבטיחות במשפט הפלילי, בעל סמכויות ומשאבים מתאימים, שיוכל להטמיע את עקרונות הבטיחות במערכת אכיפת החוק ובמערכת המשפט.

מצ"ב קובץ של הדוח.

לקבלת עותק מודפס של הדו"ח, יש לשלוח הודעה בציון: שם וכתובת דואר למשלוח הדו"ח
לדוא"ל: yosefz@wgalil.ac.il

לקבלת עדכונים שוטפים על פעילות המכון, יש לשלוח הודעה בציון: קבלת עדכונים שוטפים
לדוא"ל: yosefz@wgalil.ac.il

קריאה מועילה,

פרופ' בועז סנג'רו, ד"ר חגית תורג'מן, ד"ר יוסף זהר

המכון לבטיחות במשפט הפלילי
החוג לקרימינולוגיה, המכללה האקדמית גליל מערבי